

Державний торговельно-економічний університет

Факультет міжнародної торгівлі та права

КОНКУРСНА РОБОТА

на тему:

«Рівні права та можливості жінок та чоловіків»

Виконав:

Студент групи №1-14

Зименко Тимофій Анатолійович

Київ-2025

1. Сучасні пріоритети політики забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, враховуючи повномасштабне вторгнення Російської Федерації.

Після повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України у 2022 році, найголовнішим пріоритетом на мою думку завжди було забезпечення рівних прав жінок і чоловіків військовослужбовців. Оскільки жінкам не заборонено законом долучатись до Збройних сил України і добровольчих формувань, жінки, які масово долучились до них, мають право на однакові умови служби, доступ до кар'єрного зростання, реабілітацію після повернення та соціальні гарантії (Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків», розділ 3, стаття 16). Для чоловіків в свою чергу пріоритетом є захист від дискримінації або навіть цькування, що пов'язані зі статусами мобілізованого, демобілізованого чи біженця. Серед молоді у багатьох соціальних мережах виникають конфлікти, оскільки багато хлопців призовного віку виїжджають за кордон. Люди діляться на два табори, ті хто їх за це зневажає і ті хто підтримують таку точку зору. Ніхто не може зрозуміти, що у кожного своя думка та можливість і тим паче згідно постанови «Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України», до якої внесли зміни, що діють з 26 серпня 2025 року, і підняли вік при якому ще можливо виїхати закордон включно до 22 років [1].

Ключовим же пріоритетом є і буде забезпечення соціальної та економічної підтримки чоловіків і жінок, які постраждали від війни. Багато чоловіків втрачають свою роботу через участь у бойових діях або поранення. Після цього держава має інтегрувати їх у цивільне життя, а це насправді дуже складно, тому що у людини після всіх подій повністю змінюються погляди на життя та психічний стан. Проте я все більше бачу створення організацій, які турбуються про це та допомагають впоратись зі скрутними становищами. Жінки ж у свою чергу часто залишаються відповідальними за дітей, догляд за літніми чи пораненими родичами, тому політика має передбачати підтримку у

сфері зайнятості, доступу до гідної оплати праці та програм перекваліфікації, це допоможе правильно збалансувати цивільні відносини між людьми та вирівняти права жінок та чоловіків під час війни.

Третій пріоритет це протидія гендерно зумовленому насильству, яке, нажаль, сильно загострилось під час воєнного стану. Маю зазначити, що це стосується не тільки воєнних злочинів Росії, а й випадків домашнього насильства. Такі випадки посилюються внаслідок людського стресу та травматичного досвіду, які пов'язані з жахіттями побаченими та відчутими за весь період повномасштабного вторгнення. Звісно це все відбувається не тільки зі сторони чоловіків, що можуть подумати люди через стереотипи, але й бувають випадки зі сторони жінок, тому гендерна рівність полягає у тому, що караються особи однаково незалежно від статі, а відповідальність за такі вчинки зазначена у кримінальному кодексі України, стаття 126-1 [2].

Ще одним пріоритетом являється необхідність у забезпеченні рівного представництва жінок і чоловіків у політичних процесах ухвалення рішень, починаючи зі звичайного самоврядування та закінчуючи державною політикою переговорів про мир у державі, його відновлення. Якщо у владі буде гендерний баланс то це допоможе більш чітко враховувати інтереси різних груп населення і це посприє поліпшенню демократичної відбудови в країні.

До цього всього можу уточнити про психологічну підтримку та реабілітацію для обох статей, що зазначені вище. Чоловіки та жінки по-різному переживають стрес війни і інші проблеми що пов'язані з особистим життям, але вони потребують однакової уваги та доступу до професійних послуг з підтримки і поліпшення ментального здоров'я.

Тенденція, яку я спостерігаю у сучасному світі це все більший вплив на суспільство з боку штучного інтелекту. На нього потрібно звернути увагу, оскільки він може і сприяти, і поглиблювати нерівність. Якщо його алгоритми та дії будуть налаштовані, не зважаючи на стать людини, то відповіді, як результат, часто ставитимуть людину у незручне становище або

й взагалі будуть погіршувати проблему. Як приклад можу привести статтю «Amazon scraps secret AI recruiting tool that showed bias against women» з сайту Reuters [3]. Amazon у 2018 році тестував свою програму штучного інтелекту яка відбирала кандидатів на роботу, але через те, що вона була налаштована інформацією з даних за попередні роки коли більшість працівників були чоловіками, то систематично резюме жінок занижувалися і мали через це менші шанси пройти відбір, навіть якщо мали такий самий досвід та кваліфікацію.

Окремою проблемою, як завжди, залишаються гендерні стереотипи, тобто роками нав'язані людям думки по типу «чоловік – годувальник», «жінка – господарка». На мою думку у кожній парі може бути своя домовленість про обов'язки. Звісно ніяким законом ці стереотипи не прибрати, але, як мінімум, можна створювати більше організацій, які будуть розповідати про сучасний світ, і що не треба озиратися у минуле. Особливо це потрібно новому поколінню: було б добре якби за це боролись не тільки у судах та соціальних мережах, а й їздили до дітей у школи, коледжі та університети розповідати таку інформацію.

2. Державна політика для забезпечення гендерно відповідального відновлення та відбудови України: її підходи та механізми.

На мій погляд, політика країни давно намагається забезпечити гендерне відновлення. Згідно аналітичної статті спеціалізованої структури UnWomen, уряд та його міжнародні партнери почали планувати відновлення вже через кілька місяців з початку повномасштабного вторгнення у 2022 році [4]. В основних питаннях Україна змогла подолати глибоку фінансово-економічну кризу, спричинену окупацією Криму та збройним конфліктом, які відбувались постійно у східних регіонах. Уряд зосереджувався, щоб впровадити політику відновлення та розвитку спираючись на державні реформи, європейську та євроатлантичну інтеграцію, а також досягнення цілей сталого розвитку. Одною з цілей було

просування гендерної рівності, доступу жінок до прав та розширенню можливостей. Пізніше у 2022 – 2023 роках масштаб цього проєкту став більшим внаслідок продовження війною руйнувань. Отож, основні принципи, якими, на мою думку, має керуватися державна політика в зазначеній проблематиці:

- 1) Гендерний мейнстрімінг – його мета – забезпечити врахування потреб, прав та досвіду жінок і чоловіків у процесах прийняття рішень на всіх рівнях суспільного життя, тобто інтегрувати гендерний підхід до політики країни при чому у всі її види (інфраструктура, робочі місця, енергія, освіта, охорона здоров'я) [6].
- 2) Врахування доглядової економіки – відбудова повинна відновлювати і розширювати послуги догляду (робота ясел, шкіл та медичний догляд), бо інакше тягар ляже тільки на плечі жінок і буде в майбутньому перешкоджати економічній активності країни [7].
- 3) Вживати заходи запобігання гендерному насильству, а також надавати лікування та правову підтримку особам, які від нього постраждали.
- 4) Моніторити та збирати данні про гендерний розподіл країни та спостерігати за її тенденціями в поточний час і період відбудови.

Підходи та механізми:

- 1) Правова підтримка та репарації: якщо особи постраждали внаслідок російської збройної агресії, мають фізичні або психічні травми, зазнали шкоди здоров'ю, пережили насильство, незаконне ув'язнення чи катування), вони мають право подати заяву про репарації до міжнародного реєстру збитків для України (RD4U) [8]. Наразі створено багато програм для реабілітації і відшкодування жертвам війни. Це питання включено в національну політику переходу й відбудови.
- 2) Координація донорів і умовність фінансування – треба встановлювати мінімальні гендерні стандарти для отримання міжнародних грантів чи кредитів у рамках відбудови. Також необхідно створювати механізм координації донорів з гендерним фокусом.

- 3) Зазначене структурою UnWomen місцеве включення і посилення спроможності громад – підтримка пілотних місцевих моделей як звичайних цивільних, наприклад, житлово-комунальне господарство (Стаття 2 Меморандуму про розуміння між програмою ООН і Міністерством житлово-комунального господарства України), так і гендерно відповідальних проєктів, зокрема, проєкт від ООН Жінки [9]. І також важливо, щоб були механізми участі громадян у процесі планування цих проєктів.
- 4) Інвестиції в доглядову інфраструктуру: на мою думку сьогодні потребують саме такі масштабні інвестиції дитячі садки, школи, центри реабілітації і догляду за старшими, які треба робити через спільне фінансування державного бюджету й донорів. Це знімає і буде далі знімати непропорційний тягар із жінок та буде підвищувати зайнятість громадян.
- 5) Гендерно орієнтоване бюджетування – його потрібно застосовувати для державних програм відбудови, оскільки це окремі бюджетні рядки для заходів, які полегшують гендерні розриви. Наприклад, догляд та соціальні послуги для підтримки бізнесу чоловіків та жінок. Але бізнес жінок все ж таки залишається більш потребуючим.
- 6) Гендерно-орієнтовна нормативна база: в планах відновлення та в законодавстві треба закріпити положення про гендерно відповідальне відновлення. Найголовніше це зробити у національних стратегічних документах.

3. Що дозволить зробити вітчизняну гендерну політику більш дієвою та наблизити її до стандартів Європейського Союзу.

По-перше, про що можу сказати, це ведення системної статистики за методиками Європи. На жаль, наші методи ще не є досконалими. Україні варто в цьому сенсі перейти до регулярного обрахування індексу гендерної рівності згідно методології EIGE [10]. Власне країна вже почала потрохи її використовувати, бо 4 березня 2025 року вперше у Києві презентували повну

оцінку стану гендерної рівності за європейськими стандартами. Цей аналіз проводився за шістьма сферами: робота, гроші, знання, час, вплив і здоров'я. Між іншим, наша країна змогла зайняти 20-те місце серед 27 країн ЄС, звісно не найкращий результат, але згодом, я вірю в те, що ми будемо все більше наближатися до переможних місць. До цього ще можна додати створення онлайн-порталів відкритих даних де будуть показувати індикатори рівності та обов'язкову розбивку даних у статистичних звітах.

По-друге, це максимально поширювати інформацію про гендерну рівність, робити тренінги не тільки для дітей, як я зазначав вище, а й для чиновників, політиків та правоохоронців. Робити просвітницькі кампанії серед населення, ЗМІ, в навчальних закладах. Підтримувати медіа та культурні проєкти наших громадян, які намагаються донести інформацію до суспільства й руйнують стереотипи.

По-третє, це правове удосконалення, починаючи з законів і закінчуючи практиками. Влада повинна переглядати законодавство із врахуванням норм ЄС. Наприклад, знайшов інформацію у національній асоціації адвокатів України про Директиву ЄС 2023/970 щодо прозорості оплати праці (відома як Директива про рівну оплату), яка посилює боротьбу з гендерною дискримінацією в ЄС у зазначеній сфері. Крім того треба прибирати багато прогалин у виконанні законів, в тому числі, встановити чіткі санкції та механізми звернень громадян. Читаючи всю цю інформацію, я подумав, що непогано було б ще й інтегрувати гендерний підхід абсолютно у всі статті та нормативні акти існуючі на сьогодні в нашій державі. Звісно, можливо, що хтось давно про це здогадався, але ж це дійсно дуже важливо для того, щоб країна потрапила до ЄС.

І останнє, що є найважливішим та без чого не вийде вступити до ЄС – це співпраця з міжнародними та європейськими партнерами. Як би не було складно це зробити у стані війни, але треба обмінюватись досвідом з ЄС, використовувати технічну допомогу та їх гранти. Абсолютно точно треба підтримувати громадські ініціативи і не тільки вітчизняні, а й міжнародних

мереж для тиску і підтримки реформ. Крім того пріоритетом я вважаю використання проєктів Ради Європи та ЄС у сфері гендерної рівності, як-от Pro-GE.

Джерела:

1. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України: Постанова КМУ № 57 від 27.01.95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/57-95-%D0%BF>
2. Кримінальний кодекс України: Закон України № 2341-III від 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/card2#Card>
3. Dastin J. Amazon scraps secret AI recruiting tool that showed bias against women. URL: <https://www.reuters.com/article/world/insight-amazon-scraps-secret-ai-recruiting-tool-that-showed-bias-against-women-idUSKCN1MK0AG/>
4. Аналітична записка: гендерно відповідальне відновлення України. URL: https://ukraine.unwomen.org/sites/default/files/2024-03/brief_long_06.pdf
5. Забезпечення гендерної рівності в Україні в умовах війни. URL: <https://ukraine.unwomen.org/uk/digital-library/publications/2023/03/zabezpechennya-hendernoyi-rivnosti-v-ukrayini-v-umovakh-viyny>
6. Гендерний мейнстрімінг. URL: <https://nssu.gov.ua/news/hendernyi-meinstryminh>
7. Доглядова економіка. Доступно за [ПОСИЛАННЯМ](#). Caring forward: Advancing women's livelihoods and addressing care needs for a gender-responsive recovery for Ukraine. URL: https://eca.unwomen.org/en/digital-library/publications/2024/11/caring-forward-advancing-womens-livelihoods-and-addressing-care-needs-for-a-gender-responsive-recovery-for-ukraine?utm_source=chatgpt.com
8. Українці, які постраждали від збройної агресії РФ, можуть подати заяву про репарації до міжнародного Реєстру збитків для України (RD4U). URL: <https://moz.gov.ua/uk/ukrayinci-yaki-postrazhdali-vid-zbrojnoyi-agresiyi-rf->

mozhut-podati-zayavu-pro-reparaciyi-do-mizhnarodnogo-reyestru-zbitkiv-dl
ya-ukrayini-rd4u

9. Про розуміння між програмою ООН і міністерством житлово-комунального господарства України: Меморандум від 10.06.2008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_h92/card2#Card
10. У Києві вперше презентували Індекс гендерної рівності України за стандартами ЄС. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/news/u-kyyyevi-vpershe-prezentuvaly-indeks-gendernoyi-rivnosti-ukrayiny-za-standartamy-yes/?utm_source=chatgpt.com